

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра «Фінансів, обліку і оподаткування» (№ 604)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми/

msf
(підпис)

Татар М. С.
(ініціали та прізвище)

« 30 » __серпня__ 2022 р.

**СИЛАБУС ОBOB'ЯЗKОВОЇ
HABЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Соціальне страхування

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: **07 «Управління та адміністрування»**
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: **071 «Облік і оподаткування»**
(код і найменування спеціальності)

Освітня програма: **071 «Облік і оподаткування»**
(найменування освітньої програми)

Рівень вищої освіти: *перший (бакалаврський)*

Силабус введено в дію з 01.09.2022 року

Харків – 2022 р.

Розробник: ст. викладач Бондар Наталія Олександрівна

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри

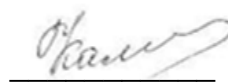
«Фінансів, обліку і оподаткування»

(назва кафедри)

Протокол № 1 від « 30 » серпня 2022 р.

Завідувач кафедри д.е.н., проф.,

(науковий ступінь і вчене звання)

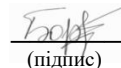

(підпис)

Т. В. Калінеску

(ініціали та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

(підпис)

Бортнікова А. І.

(ініціали та прізвище)

(підпис)

(ініціали та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

Бондар Наталія Олександрівна, старший викладач. З 2004 року викладає в університеті наступні дисципліни:

- страхування;
- страхові послуги;
- фінанси страхових організацій;
- соціальне страхування.

Напрями наукових досліджень: стан та тенденції розвитку страхового ринку, соціальний захист населення в цілому та окремо осіб з обмеженими можливостями, соціальне залучення та соціальне відторгнення.

n.bondar@khai.edu

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна – 7 семестр.

Обсяг дисципліни: 3,5 кредити ЄКТС (105 годин), у тому числі аудиторних – 40 год., самостійної роботи здобувачів – 65 год.

Форма здобуття освіти – денна, заочна, дистанційна.

Дисципліна обов'язкова.

Види навчальної діяльності – лекції, практичні / семінарські заняття, індивідуальне семестрове завдання, самостійна робота здобувача.

Види контролю – модульний контроль, іспит.

Мова викладання – українська.

Необхідні обов'язкові попередні дисципліни (пререквізити) – страхування, фінанси, інвестування, податки і фіскальна політика, податкова система.

Необхідні обов'язкові супутні дисципліни (кореквізити) – бюджетна система, пенсійне забезпечення.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: надання знань необхідних для опанування механізму організації та фінансового забезпечення соціального страхування.

Завдання: визначення сутності та ролі соціального страхування; управління діяльністю фондів соціального страхування; умов страхування на випадок втрати працездатності та безробіття, медичного та пенсійного

страхування, страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань; набуття вмінь розрахунків матеріального забезпечення та фінансування соціальних послуг.

Після опанування дисципліни здобувачі набудуть наступних **компетентностей**:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
- здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- здатність бути критичним та самокритичним.
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- здатність до відображення інформації про господарські операції суб'єктів господарювання в фінансовому та управлінському обліку, їх систематизації, узагальнення у звітності та інтерпретації для задоволення інформаційних потреб осіб, що приймають рішення.
- здатність застосовувати етичні принципи під час виконання професійних обов'язків.

Очікується, що після опанування дисципліни здобувачі будуть досягнуті наступні **результати навчання** і вони будуть / зможуть:

- визначати сутність об'єктів обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності.
- володіти та застосовувати знання державної та іноземної мови для формування ділових паперів і спілкування у професійній діяльності.
- виконувати професійні функції з урахуванням вимог соціальної відповідальності, трудової дисципліни, вміти планувати та управляти часом.

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовний модуль 1. Основні засади та економічна природа соціального страхування

Тема 1. Сутність, принципи й роль соціального страхування

- *Форма занять: лекція, семінарське заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 3 годин.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Предмет дисципліни “Соціальне страхування”. Організація, галузі та основні види соціального страхування. Об'єкти та зміст соціального страхування. Принципи і функції соціального страхування. Соціально-економічні передумови та виникнення соціального страхування. Соціальне страхування після Жовтневої революції. Соціальне страхування та профспілки. Соціальне страхування в умовах переходу до ринкових відносин. Етапи розвитку системи соціального страхування в Україні. Етапи реформування системи соціального страхування в Україні. Етапність становлення Пенсійного фонду України

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 1-2 години.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача та розгляд контрольних запитань. Ведення термінологічного словника. Підготовка до поточного тестування.

Тема 2. Державне регулювання соціального страхування

- *Форма занять: лекція, семінарське заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 3 годин.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Сутність, об'єкт та суб'єкт соціальної політики. Соціальний захист як один з напрямків соціальної політики. Взаємозв'язок соціального страхування та соціальної політики. Порівняльна характеристика комерційного страхування, соціального страхування й системи надання соціальної допомоги. **Методологія державного регулювання соціального страхування.** Суть і мета державного регулювання. Державні соціальні нормативи, стандарти і гарантії. Рівень і якість життя населення. Бідність. Державний нагляд у сфері соціального страхування.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 1-2 години.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача та розгляд контрольних запитань. Ведення термінологічного словника. Підготовка до поточного тестування.

Тема 3. Управління коштами соціального страхування

- *Форма занять: лекція, семінарське / практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 3 годин.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Фонди соціального страхування і управління ними. Характеристика платників зборів на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Єдиний соціальний внесок. База оподаткування і розмір внесків.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 1-3 години.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача та розгляд контрольних запитань. Ведення термінологічного словника. Підготовка до поточного тестування.

Тема 4. Іноземний досвід соціального страхування

- *Форма занять: лекція, семінарське заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 3 годин.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Класифікація моделей соціальної політики. Особливості базових моделей соціальної політики. Поняття та досвід держав загального добробуту в соціальному страхуванні.

Класифікація держав загального добробуту. Загальна характеристика. Моделі держави загального добробуту. Порівняльна характеристика держав загального добробуту. Шведська модель соціал-демократичної держави добробуту. Держава загального добробуту в США. Системи соціального страхування в деяких Європейських країнах.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 1-5 години.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача та розгляд контрольних запитань. Ведення термінологічного словника. Підготовка до поточного тестування.

Модульний контроль.

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

Змістовий модуль 2. Види соціального страхування. Соціальний захист слабо захищених верств населення.

Тема 5. Медичне страхування

- *Форма занять: лекція, семінарське заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 3 годин.*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

Історія виникнення медичного страхування в Україні. Система охорони здоров'я в Україні та джерела її фінансування. Сутність та система медичного страхування. Особливості надання медичної допомоги в Україні. Обов'язкове та добровільне медичне страхування громадян. Порівняльна характеристика обов'язкового та добровільного медичного страхування. Страхові компанії, що надають послуги з медичного страхування. Розробка законодавчої бази з обов'язкового та добровільного медичного страхування в Україні. Порядок складання договорів медичного страхування.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 1-5 години.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача та розгляд контрольних запитань. Ведення термінологічного словника. Підготовка до поточного тестування.

Тема 6. Загальнообов'язкове державне пенсійне забезпечення

- *Форма занять: лекція, семінарське / практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 5 годин.*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

Пенсійна система: суть, роль у соціальній політиці держави. Основні підходи до функціонування пенсійної системи. Порівняння солідарного та індивідуалістичного підходів. Історія розвитку пенсійної системи України. Структура пенсійної системи України. Об'єкти солідарного і накопичувального рівнів пенсійної системи. Джерела фінансування пенсійного страхування. Види державних пенсій в Україні. Економічні показники розвитку та фінансового забезпечення пенсійної системи України.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 1-8 години.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача та розгляд контрольних запитань. Ведення термінологічного словника. Підготовка до поточного тестування.

Тема 7. Недержавне пенсійне страхування

- *Форма занять: лекція, семінарське заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 3 годин.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Поняття, суб'єкти і принципи недержавного пенсійного страхування (НПС). Класифікація і особливості управління недержавними пенсійними фондами (НПФ). Особливості укладення договорів НПС. Види пенсійних схем. Формування і управління пенсійними активами в НПС. Компанії з управління активами НПФ. Порядок призначення та здійснення виплат з НПФ.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 1-4 години.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача та розгляд контрольних запитань. Ведення термінологічного словника. Підготовка до поточного тестування.

Тема 8. Страхування на випадок безробіття

- *Форма занять: лекція, семінарське/практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 1,5 годин.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Основні поняття, завдання та принципи страхування на випадок безробіття. Перелік осіб, що підлягають страхуванню на випадок безробіття. Фінансування Фонду соціального страхування на випадок безробіття. Платники страхових внесків на випадок безробіття. Розмір та база для обчислення страхових внесків на випадок безробіття. Види забезпечення та соціальні послуги при страхуванні на випадок безробіття. Розмір допомоги по безробіттю.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 1-6 години.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача та розгляд контрольних запитань. Ведення термінологічного словника. Підготовка до поточного тестування.

Тема 9. Страхування тимчасової втрати працездатності

- *Форма занять: лекція, семінарське / практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 3 годин.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Суб'єкти, об'єкти, страхувальники і страховики соціального страхування на випадок тимчасової втрати працездатності, народження і поховання. Фінансування Фонду тимчасової непрацездатності. Види соціальних виплат і допомоги по тимчасовій непрацездатності. Допомога по вагітності і пологам, по догляду за дитиною до досягнення не. 3-х років. Санаторно-курортне лікування та оздоровлення. Допомога на поховання. Допомога за листком непрацездатності. Порядок виплат та розмір допомоги по тимчасовій непрацездатності.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 1-6 години.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача та розгляд контрольних запитань. Ведення термінологічного словника. Підготовка до поточного тестування.

Тема 10. Страхування від нещасних випадків на виробництві та професійного захворювання

- *Форма занять: лекція, семінарське заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 2,5 годин.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Роль і задачі страхування від нещасних випадків, поняття страхового ризику та страхового випадку. Платники, база і розмір страхових внесків по соціальному страхуванню від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання. Визначення страхових тарифів для підприємств, організацій та установ. Страхові виплати і порядок їхнього нарахування по соціальному страхуванню від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання. Види страхових послуг постраждалим від нещасного випадку на виробництві та профзахворювання. Страхова експертиза. Робота МСЕК. Державний нагляд у сфері соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та профзахворювань.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 1-6 години.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача та розгляд контрольних запитань. Ведення термінологічного словника. Підготовка до поточного тестування.

Тема 11. Соціальний захист окремих категорій населення

- *Форма занять: лекція, семінарське / практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 5 годин.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Особливості соціального захисту та умови надання державної соціальної допомоги особам, що не мають права на пенсію та інвалідам. Соціальний захист інвалідів, інвалідів з дитинства, дітей-інвалідів, розміри соціальної допомоги та джерела її фінансування. Соціальний захист малозабезпечених сімей і сімей з дітьми. Соціальний захист ветеранів війни, інвалідів війни, учасників бойових дій, дітей війни. Соціальний захист жертв нацистських переслідувань, жертв голодомору.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 1-6 години.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача та розгляд контрольних запитань. Ведення термінологічного словника. Підготовка до поточного тестування.

Тема 12. Соціальні послуги

- *Форма занять: лекція, семінарське заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 1 годин.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Поняття, мета і принципи надання соціальних послуг. Одержувачі соціальних послуг. Джерела фінансування соціальних послуг. Види соціальних послуг.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 1-2 години.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача та розгляд контрольних запитань. Ведення термінологічного словника. Підготовка до поточного тестування.

Модульний контроль.

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

- Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.

Підготовка до модульного контролю.

5. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання: Розрахункова робота на тему «Недержавне пенсійне страхування»

Під час виконання розрахункової роботи студенти мають опанувати методи розрахунку страхових внесків та страхових виплат у накопичувальному пенсійному страхування – третій рівень пенсійної системи: недержавне пенсійне забезпечення.

6. Методи навчання

Під час викладання дисципліни використовуються наступні методи: пояснювально-ознайомлювальний; ілюстративний, дослідницький. Навчальні технології зводяться до викладання лекцій, семінарських занять із доповідями за окремими темами, розв'язуванням задач, тестуванням, опитуванням, контрольними точками, самостійної роботи з навчальною та довідковою літературою, самостійного виконання індивідуального завдання, консультацій.

7. Методи контролю

Контроль знань виконується за принципами кредитно-модульної системи і складається з поточного, модульного та підсумкового.

За змістовними модулями 1-2 передбачено проведення вибіркового опитування на практичних / семінарських заняттях, розв'язання розрахункових завдань, модульний контроль та виконання індивідуального завдання (розрахункова робота).

Підсумковий контроль здійснюється за допомогою оцінювання за модульно-рейтинговою системою і письмового іспиту (у разі необхідності).

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Робота на практичних і семінарських заняттях	0...5	2	0...10
Модульний контроль	0...25	1	0...25
Змістовний модуль 2			
Робота на практичних і семінарських заняттях	0...5	4	0...20

Модульний контроль	0...25	1	0...25
Виконання і захист РГР (РР, РК)	0...20	1	0...20
Усього за семестр			0...100

Можливе отримання додаткових балів:

- участь у студентській конференції, написання тез доповіді (0...15);
- виконання додаткового індивідуального завдання (0...10).

Під час складання семестрового іспиту студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Підсумковий контроль у вигляді іспиту проводиться у разі відмови студента від отриманих балів за модульно-рейтинговою системою або наявності недостатньої їх кількості для отримання мінімальної задовільної оцінки (60 балів) та за наявності допуску до іспиту.

Для отримання доступу до іспиту необхідно протягом семестру набрати мінімум 35 балів.

Білет для іспиту складається з двох теоретичних питань (0...40 балів за кожне) та однієї задачі (0...20 балів).

Приклад білету.

1. Об'єкти та зміст соціального страхування. Принципи і функції соціального страхування.
2. Суб'єкти, об'єкти, страхувальники і страховики соціального страхування на випадок тимчасової втрати працездатності, народження і поховання.
3. Задача.

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки:

- 1) уміння поєднувати теорію з практикою при розв'язанні завдань зі страхування, вміння обґрунтовувати і ухвалювати рішення при виборі певного варіанту страхового захисту, вибору страхової компанії, розмірів збитків, що сталися, і відповідних страхових відшкодувань, розв'язувати завдання щодо необхідності перестрахування та розподілу відповідальності між учасниками;
- 2) логіка, стиль і структура відповідей на питання в письмовій роботі студента і при усних відповідях в аудиторії;
- 3) вміння студента обґрунтовувати свою позицію з точки зору діючого законодавства, узагальнювати інформацію та робити висновки.

Необхідний обсяг вмінь для одержання позитивної оцінки:

- 1) послідовно й логічно викладати зміст навчального матеріалу в усному та письмовому вигляді під час поточного й семестрового контролю;
- 2) ухвалювати управлінські рішення щодо вибору певного варіанту страхового захисту, обґрунтування права на соціальну допомогу,
- 3) розраховувати розміри соціальних внесків, та виплат, соціальної державної допомоги, обсягу соціальних послуг;
- 4) вміти розв'язувати завдання щодо визначення розміру пенсійних виплат з солідарного та накопичувального рівнів пенсійної системи та різних видів соціальної допомоги.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка для іспиту
90-100	відмінно
75-89	добре
60-74	задовільно
01-59	незадовільно з можливістю повторного складання

Задовільно (60-74). Показати мінімум знань та умінь. Захистити індивідуальне завдання, відпрацювати всі практичні заняття й пройти тестування.

Розуміти структуру системи соціального захисту населення, знати основні види соціального страхування, соціальної допомоги та соціальних послуг, перелік осіб, які мають на них право згідно законодавства. Здійснювати пошук і аналіз статистичних даних щодо функціонування системи соціального захисту в Україні, розмірів соціальних стандартів, гарантій та основних видів соціальної допомоги.

Добре (75-89). Твердо знати мінімум, захистити індивідуальне завдання в обумовлений строк, відпрацювати всі практичні заняття, здати тестування та поза аудиторну самостійну роботу.

Уміти самостійно обґрунтовувати наявність права певних категорій населення на отримання допомоги за окремими видами соціального страхування. Використовувати різні підходи при оцінюванні розмірів соціальних виплат окремим особам та домогосподарствам в цілому. Оперувати даними соціальної страхової статистики для складання поточної та річної звітності щодо рівня соціального захисту населення.

Відмінно (90-100). Здати всі контрольні точки з оцінкою «відмінно» в обумовлений строк або достроково. Досконально знати всі теми та уміти застосовувати їх. Освоїти як основний, так і додатковий матеріал.

Вільно володіти економіко-математичним апаратом щодо розрахунку страхових внесків на соціальне страхування, розмірів виплат. Уміти здійснювати аналіз діяльності фондів соціального спрямування, аналізувати їх кошторис, складати планові бюджети доходів та витрат і розробляти рекомендації щодо напрямків більш ефективного використання коштів фондів соціального страхування.

9. Політика навчального курсу

Відпрацювання пропущених занять, захист завдань, що не були здані в установлені строки, відбувається відповідно до розкладу консультацій, за попереднім погодженням з викладачем. Питання, що стосуються академічної доброчесності, розглядає викладач або за процедурою, визначеною у Положенні про академічну доброчесність.

10. Методичне забезпечення

1. Бондар Н.О. Соціальне страхування: навч. посіб. / Н.О. Бондар, Ю.Ю. Діденко. – Х.: Нац. аерокосм. ун-т “Харк. авіац. ін-т”, 2008. – 71 с.

2. Соціальне страхування [Електронний ресурс]: навч. посіб. для самост. роботи / Н. О. Бондар, Ю. Ю. Діденко, В. А. Фурсова. – 2-ге вид., доп. – Харків: Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харків. авіац. ін-т», 2019. – 47 с.
3. Навчально-методичний комплекс, який включає:
 - робочу програму за курсом,
 - розгорнутий план лекцій за курсом,
 - методичні рекомендації практичних занять з дисципліни для студентів денної та заочної форми навчання,
 - методичні рекомендації до самостійної роботи з дисципліни для студентів денної та заочної форми навчання, методичні рекомендації щодо виконання Домашньої роботи (індивідуального завдання),
 - рекомендована література та інформаційні ресурси, – розміщено за посиланням http://library.khai.edu/library/fulltexts/doc/Socialne_Strahuvannya.pdf

11. Рекомендована література

Базова

1. Безугла В. О., Загірняк Д. М., Шаповал Л. П. Соціальне страхування. Навч. Посіб. - К.: Центр учбової літератури, 2011. - 208 с.
2. Внукова Н.М., Кузьминчук Н.В. Соціальне страхування: Кредитно-модульний курс. Навч. пос./ Н. М.Внукова, Н.В. Кузьминчук. – К.:Центр учбової літератури, 2017. – 412 с.
3. Кропельницька С. О. Соціальне страхування [текст] : навч. посіб. С. О. Кропельницька, Т. В. Солоджук [Вид. 2-ге, перероб. Та доп.] – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 336 с.
4. Мальований М.І. Соціальне страхування: Навчальний підручник [для студ. вищ. навч. зал.] / М.І.Мальований, П.К. Бечко, В.П. Бечко – Умань : Видавець «Сочінський», 2011. – 476 с.
5. Соціальне страхування : підруч. / за ред. О. П. Кириленко та В. С. Толуб'яка. – Тернопіль: Екон. думка ТНЕУ, 2016. – 516 с.
6. Соціальне страхування : навч. посібник / М.Г. Марич. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. – 176 с.

Допоміжна

1. Стожок Л.Г. Соціальне страхування : навчальний посібник. – К.: Університет «Україна», 2011. – 376 с.
2. Завора Т.М. Соціальне страхування: навчальний посібник для практичних занять / Т.М. Завора. - 2-ге вид. , змін. і доп.– Полтава: ПолтНТУ, 2016. – 319 с.
3. Право соціального забезпечення в Україні: Підручник. – Харків: Видавництво “ФІНН”. 2011. – 434с.
4. Макарова О.В. Соціальна політика в Україні: Монографія / О.В. Макарова ; Ін-т демографії та оціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України. — К., 2015. — 244 с.
5. Соціальна політика. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Соціальна допомога: анот. бібліогр. покажч. / Укл. А.О.Ярошенко, І.Б. Савельчук, Д.Д. Бирик. — К. : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. —206 с. (Серія «Науково-методичне забезпечення підготовки фахівців соціальної сфери»).
6. Соціальне страхування : навчальний посібник / О.В. Безкровний, В.І. Аранчій, В.І. Лихопій ; Полтавська державна аграрна академія. – Полтава. [б.в.], 2016. – 219 с.

12. Інформаційні ресурси

1. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» № 1058-IV від 09.07.03.
2. Закон України «Про соціальне страхування» № 1105-XIV від 23.09.99.
3. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» № 1533-III від 02.03.00.
4. Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення» № 1057- IV від 09.07.03.
5. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування №16/98-ВР від 14.01.98.
6. Закон України «Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам» № 2109-III від 16.10.00.
7. Закон України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям» № 1768-III від 01.06.00.
8. Закон України «Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам» №1727- IV від 18.05.04.
9. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 8.07.2010 р. №2464-VI [Електронний ресурс] //. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2464-17>.
10. Закон України “Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи” від 28.02.1991 р. N 796-XII [Електронний ресурс] //. – Режим доступу: http://pfu.gov.ua/pfu/control/uk/publish/article?art_id=96666&cat_id=38943.
11. Положення про порядок державної реєстрації недержавних пенсійних фондів: Розпорядження Держфінпослуг від 29.12.2003 №186 [Електронний ресурс] //. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
12. Закон України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні» № 3721-XII від 16.12.93.
13. Постанова КМУ «Про затвердження переліку професійних захворювань» № 1662 від 08.11.00.
14. Постанова КМУ «Про затвердження Порядку здійснення державного нагляду у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» № 1845 від 26.11.03.
15. Постанова КМУ «Про затвердження Порядку організації та проведення медико-соціальної експертизи втрати працездатності» №221 від 04.04.94.
16. Постанова КМУ «Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру» № 270 від 22.03.01.
17. Сайт Державного комітету статистики України – www.ukrstat.gov.ua
18. Міністерство праці та соціальної політики України // <http://www.mlsp.gov.ua/control/uk/index>.
19. Національна Асамблея інвалідів України // <http://naiu.org.ua/index.php>.
20. Недержавні пенсійні фонди // www.kinto.com.
21. Пенсійний фонд України // <http://www.pfu.gov.ua/pfu/control/index>.
22. Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України // <http://www.social.org.ua/>.
23. Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності // <http://www.fse.gov.ua/fse/control/uk/index>.
24. Центр перспективних соціальних досліджень // <http://www.cpsr.org.ua/>